Methodus curandi phlegmonas.

QVAM

Fauente Deo Opt. Max.

RÆSIDE VIRO
LARISSIMO D. ANDREA
ANERO ATHESINO, CELEBERRIMO
Doctore ac Professore Medico, Præceptore suo
semper colendo, pro ingenij sui tenuitate defendere conabitur,

ROBERTVS KEVCHENIVS, ETGENdorpius.

Die 21. Nouemb. hora consueta, in Auditorio
Medicorum.

TVBINGÆ,
Excudebat Georgius Gruppenbachius.
ANNO M. D. LXXXIIII.

METHODVS CVRANDI PHLEGMONAS.

Quæstio.

QVONIAM CVM PHLEGMONE alicuius partis coincidunt & concurrunt plures & diuersi affectus, quorum quilibet suam peculiarem indicationem exhibet, contrarietatem videlicet, qua tollatur: ideo non immeritò quæritur, quomodo vnicus ille euacuationis scopus, cuius Gal. in artis paruæ cap. 95. meminit, pro curatione phlegmones sufficiat: cùm singulis contrariè non opponatur, sed duntaxat respiciat ipsam immoderatam partis, quæ in phlegmone est, repletionem?

Thema I.

Primùm distingui debent antecedentes & coniunctæ phlegmones caussæ, vt quæ diuersa omnino præsidia & auxilia postulent: illæ quidem προφυλακτικά: *hæ autem* θεραπευτικά. *Causas namq;, vt Gal. 13. meth. inquit, quæ phlegmonem excitare videntur, cùm iam in corpore sunt conceptæ, sed tamen exiguæ adhuc & incipientes, vtique ne maiores fiant, inhibere conuenit, quod ipsum præcauentis phlegmonem est officium: cùm verò ea magnitudine sunt, vt iam phlegmonem creent, eas submouere oportet, ac quantum iam phlegmones genitum est, sanare: quod ipsius scilicet* θεραπευτικῆς ἔργον *est ac munus.*

II.

Deinde obseruandum, quòd illi affectus, qui cum phlegmone interdum coniunguntur vt morbi, peculiarem curationem postulent: qui autem symptomatū habent rationem, nihil propriè indicent, cùm sponte sublato morbo recedant & euanescant. Quodipsum in alijs etiam generibus vel differentijs morborum accidere solet, vbi neq; symptomatibus, quatenus talia sunt, debetur curatio, authore Galeno.

III.

Duo ſunt omnino modi, per quos euacuatio fieri poteſt. Vnus eſt, ſi τὸ περιττὸν & humor membrum affectum replens, retrocedat, recurrat ac remeet quaſi per eaſdem vias, per quas in partem inflammatam delatus primùm fuerat: quod Galenus eleganti vocabulo παλινδρομῆσαι ſignificare voluit. Alter eſt, ſi per ipſam patientem particulam euacuetur, ſubtracta ſcilicet & diminuta ſanguinis illa redundantia ex ipſis minimis venulis & arteriolis in partem inflammatam diſtributis, quas ipſa replet & diſtendit.

IV.

Per retroceſſum intelligimus illam receptionem ſanguinis è minoribus vaſis membri inflammati in maiores venas & arterias, à quibus in illas ſanguis primùm influxit & incidit, ſic enim translato ſanguine è minoribus in maiores venas, pars inflammata repletionem ſuſtinens euacuabitur. Nec intelligimus illum receſſum, quo ἰχῶρ aut ſpiritus in inanibus ſpaciolis membri contentus remeet ac reſumatur iterum in ipſas minutas venas & arterias membri inflammati, è quibus primò excidit per exhalationem aut tranſſudationem.

V.

Sed per euacuationem totius partis, intelligimus deriuationem propriè ſic dictam, quæ varijs modis fieri poteſt, & generatim pertinet ad terminum ad quem, in quo videlicet motus fluxionis ceſſauit & terminatus eſt, vt hinc materiam euacuemus, perinde ac ſi aquarum abundantiam per ipſos aluei riuulos ſubtrahamus: ſic namq; in exiliores quaſi riuulos diſpergitur, & hinc omnino foràs educitur & euocatur.

VI.

Retrocedit autem τὸ περιττὸν & id, quod in parte inflammata ſuperabundat, vel impulſum, vel attractum, vel tranſmiſſum:

vel

vel horum vno aliquo modorum, vel omnibus. Neque præter hos tres alius quidam modus excogitari potest: sed necessariò vel per ὦσιν vel per ἕλξιν, vel per παραπομπὴν retrocessus ille humoris procuratur & perficitur.

VII.

Pulsus & ὤσεως principium etsi aliàs duplex ac geminum esse possit, vnum internum, alterum externum: tamen pulsus illius, quo humor à parte inflammata retrocedit, non-principium internum aliquod, puta facultatem expultricem membro inflammato insitam, statuimus: sed duntaxat externum, contrà quàm Argenterius argutißimus Medicus & Philosophus censuit.

VIII.

Hoc verò nullum aliud esse potest, quàm aliquid refrigerans & astringens, extrinsecus parti inflammatæ admotum, & quoquo modo occurrens. Quomodo enim aliquid frigidum occurrens, caussa sit, vt humores retrocedant, docet non solùm aër ambiens frigidior subitò nobis circumfusus: sed etiam declarant hoc animi quidam affectus, item syncope & λειποθυμία: in quibus omnibus spiritus humoresq́; ab externis ad interiora se recipiunt recurruntq́;.

IX.

Frigida & astringentia duplici ratione vim habent pellendi humorem & remouendi à parte inflammata, vt is retrocedat. Primùm, per se: quia astringentia illa medicamenta constringunt partem, eius vasa porosq́; coarctant, & constringendo exprimunt quasi humorem, & illum retrocedere cogunt. Deinde quodammodo per accidens frigida repellunt, & retrocedere faciunt humorem, quoniam videlicet in occurrente frigore motus impetusq́; humoris, calore ferè incitatus, soluitur & intercipitur, sic vt non amplius irruat & irrumpat humor: & inter-

cipiendo sic illius motum, frigus humorem concitatum repeller[e] solet in inflammationibus.

X.

Porrò, etiamsi frigidis & astringentibus procuretur ὦσις illa qua à parte inflammata humor retrocedat: tamen inter illa es[t] quædam differentia, tum ratione virium, tum ratione vsus. Si[-] quidem frigida propriè sunt repellentia, quia longè repellunt hu[-] morem & sanguinem affluentem à parte inflammata: & ide[o] non sunt imponenda ipsi parti affectæ, sed supra eam, vt à long[e] arceant influxum humoris, eiq; iter ad partem affectam præ[-] cludant: Sed astringentia sunt, quæ crassas habent partes, v[t] astringant & comprimant partem, & sic constringendo vasa in vnum, exprimunt quasi sanguinem in alias partes, vnde eti[-] am super ipsam partem affectam apponi debent.

XI.

Contrarius repulsioni motus, quo itidem superfluus à par[-] te humor retrocedit, est & dicitur ἕλξις, attractio, cuius effici[-] ens est terminus ad quem: hic videlicet, quò debemus attrahe[-] re à parte inflammata. Est enim ἕλξις motus trahentis, quo a[d] se, vel ad aliud admouet quippiam ab alio translatum: sicuti [e] contrà ὦσις & repulsio respicit terminum à quo, cùm sit, cùm ve[l] aliquid interno principio, vel aliunde, & ab alio aliquid à se re[-] mouet ad aliud.

XII.

Attractionis tres præsertim generales & communes cau[-] sæ constituuntur tum à Medicis, tum à Philosophis. Primùm quidem est Calor, hinc enim tritum est in ore omnium Medico[-] rum, quòd calidum soleat attrahere, qua ratione videmus, ignẽ in lucerna ardentem oleum ad sese attrahere: & experientiâ con[-] stat, cucurbitulas propter calorem attrahere ad sese humores, si

parti

parti alicui admouentur: per eandem etiam patet, quòd medicamenta quædam calore materias attrahant, de quibus scribit Galen. lib. 5. de simpl. med. facult. cap. 16. & 2. de differ. febr. cap. 15.

XIII.

Altera attractionis causa communiter statuitur esse conuenientia qualitatum, aut similitudo substantiarum, sicuti singulæ partes in humano corpore sibi familiare & iucundum alimentum pro sui conseruatione & nutritione alliciunt: & purgantia certos succos attrahere dicuntur: qualis tractus præsertim etiam apparet in magnete, cùm ferrum attrahit, vt refert Galen. lib. 3. de natur. facultat. cap. 15.

XIIII.

Tertia est attractionis causa, quæ describitur ratione successionis, & propter metum vacui, exinanita enim loca ad seipsa attrahunt quæcunque repercutiuntur, partes enim euacuatæ naturali desiderio repleri cupiunt: & quælibet materia nata & apta est ferri in locum vacuum, à quo natura planè abhorret. De qua causa tractus, sic etiam in allegato de natur. facult. libro Galen. scribit. Quòd si vna vena magna exinanitur, quòd etiam reliquæ venæ inaniores & euacuatæ esse conspiciuntur, quòd portio nimirum ex illa in has sit recepta, propter illam successionem & metum vacui. Ac talis tractus causa vacui, non tantum in corpore humano, sed etiam in vniuersa natura reperitur.

XV.

Non tamen tres istæ generales attractionis causæ sigillatim præstant hoc, vt τὸ περιττὸν à parte inflammata per ἕλξιν attractum retrocedat. Siquidem similitudo substantiarum, etsi concedatur, tamen causa non potest esse huius attractionis superflui, cùm nihil simile excogitare liceat, quod

quod extrinsecus adhibitum, sanguinem è parte inflammata attrahere poßit, propter similitudinem substantiæ: & facultas etiam ipsa attractrix, singulis partibus alioqui insita, respectu nutritionis duntaxat describitur, & definitam habet ἐνέργειαν.

XVI.

Sed altera attractionis caussa, quæ calori asscribitur, in præsenti casu locum habet, hinc enim partibus inflammatis conueniunt medicamenta calida, quæ propter calorem attrahunt, quæ tamen non ipsis partibus inflammatis sunt admouenda, sed potius illi parti & membro mandanti, vnde fluxionis est origo: non enim ad locum affectum attrahere oportet, sed potius in contrarium fluxionis locum qua ratione ex ipso loco affecto retrocedit etiam humor. Ad quod præstandum non solùm medicamenta attrahentia propter calorem, conueniunt: sed etiam alia quædam, quæ quoquo modo calorem excitare & accendere in parte opposita ipsi membro inflammato poßunt: cuiusmodi sunt frictiones cucurbitulæ, & si quæ sunt eius generis plura.

XVII.

Tertia similiter causa locum habet, nimirum vt euacuationes procuremus: qua ratione venarum sectiones conueniunt, si namq; lien inflammatione laborat, è brachio sinistro sanguinem detrahimus, vt ista euacuatione facta, attractio aliqua fiat propter metum vacui. Quò pertinent omnia etiam alia præsidia reuulsiua, quæ aliquam habent vim & efficaciam euacuandi. His enim omnibus attractio fit aliqua, & in euacuati locum aliquid succedit, ne concedatur & admittatur vacuum.

XVIII.

Respexerunt priora duo motus humorum principia, nempè ὦσις & ἕλξις, terminum à quo, & terminum ad quem: sed tertius motus, nempe παραπομπὴ seu transmißio, referri debet ad ipsum humorem mobilem, qui suo principio interno in certum

locum

locum moueri potest, remoto omni impedimento, si quod est extrinsecus. Sic humores graues sponte decumbunt in partes inferiores: spiritus verò, & cum illo calidi tenuesq́ succi, superiora petunt: si nihil adsit, quod obstet, motumq́ illorum impediat.

XIX.

Impedimentum autem illud est viarum obstructio: si enim viæ, per quas ferri & moueri aliâs possunt, sint patentes & expeditæ, sponte decurrent humores: si autem non sint apertæ, tunc nos motum illum naturæ humoris iuuare debemus, aperiendo & expediendo vias: quod facientes, verè humores transmittimus, & hoc præstamus, vt sponte ipsi postea humores è parte inflammata recedant & commigrent in alia loca, sic vt nos non exhibeamus principium motus, sed tantùm remoueamus impedimenta in humorum transmißione: contrà quàm fieri solebat in ἕλξει & ὤσει, vbi motus humorum principium primum & per se est externum, in ipsis videlicet medicamentis positum.

XX.

Tunc autem commodißimè humores transmittere aliò, viasq́ ipsis transmittendis parare poterimus, si cognitas habuerimus & perspectas ex anatomia vias illas sensibiles, per quas ab vno loco in aliũ humores moueri possunt & solent aliâs. Non.n. indefinitè, quocunque libet, humores transmittere, & amandare quasi, ac ablegare superfluos licet: sed perspicienda loca sunt patentia & aperta, quæ cum parte affecta, in qua τὸ περιττὸν continetur, communionem quandam & connexionem habent, sicut hoc generatim etiam docet Galen. lib. 7. meth. med. cap. vlt.

XXI.

Quod si pro vacuatione superflui non duntaxat vias expeditas reddimus, sed insuper talia adhibemus medicamenta, quæ quoquo modo humorem loco mouere & vacuare possunt, tunc

non ſimplex illa eſt tranſmiſsio, ſed motus quaſi ex attractione & tranſmiſsione compoſitus. Veluti ſi pro euacuatione ſuperflui ex inflammato liene, non tantùm ea exhibeamus, quæ venas ſplenicas, ad aluum & inteſtina directas, cæterùm obſtructas, aperire & expedire ſolent: ſed inſuper ſuccum melancholicum purgare & vacuare poſſunt. Tunc enim non tantùm eſt tranſmiſsio, ſed etiam aliqua vel vacui ratione facta attractio.

XXII.

Et quanquam tranſmiſsio præſertim reſpicit ipſam deriuationem, cùm per vicina loca humor ſuperfluus tranſmittitur: tamen nihil vetat, quò minùs interdum etiam ad reuulſionem referatur, qua in contrarium ſitum humor feratur. Hinc vt in tranſmiſsione deriuationem à reuulſione diſtinguere poſsis, obſeruanda venarum diſtributio, pro ea enim tranſmiſsio erit vel reuulſiua, vel deriuatiua: ratione enim propinqui ſitus, tranſmiſsio erit deriuatiua: ratione autem oppoſitorum interuallorum loci, reuulſiua exiſtet tranſmiſsio.

XXIII.

Proinde τὸ περιττὸν è parte inflammata retrocedet vel vno aliquo expoſitorum motuum, vel omnibus. Siquidem pro partis inflammatæ conditione, ſitu puto & connexione ipſius, quinetiam inflammationis feruore & magnitudine, imò cauſæ morbificæ copia motuq́; & reliquis indicationum ſcopis obſeruatis, aliâs vnus aliquis deſcriptorum motuum ſufficiet, aliâs verò duo illi, vel tres etiam ſimul adminiſtrari debent: ſic vt & attrahamus, & repellamus, & tranſmittamus etiam τὸ περιττὸν è parte inflammata.

XXIIII.

Per locum verò patientem euacuabitur ſuperfluum, partim quidem manifeſtè & ſenſibiliter, vt & humor ipſe ſub ſua forma educatur, & inſuper ſenſibiliter percipiatur, quod fit aliâs

per venæ sectionem, scarificationem, puris excretionem, & similes euacuationum species: partim verò in vapores resolutum, quo in genere locum habet cùm occulta totius corporis transpiratio, qua subinde per poros meatusq́; cutis exhalant & difflantur, propter, calorem humidum nostrum perpetuo resoluentem & extenuantem, halituosa quædam excrementa insensibiliter: tum peculiariter ac priuatim διαφόρησις ipsius partis inflammatæ.

XXV.

Sed per sensibilem effluxum, qui fiat per ipsam patientem partem, non præsertim intelligimus venæ sectionem & scarificationem, cùm membrum inflammatum, quatenus absolutè inflammatum est, neq; incidere, neque scarificare oporteat: sed intelligimus euacuationem sensibilem, quæ fiat deriuatione quadam, cùm in vicinia aperimus, quæ aliquam habent osculorum cum parte inflammata conuenientiam, seu, vt Galen. 13. Meth. cap. 19. vocat, συναναστόμωσιν ac κοινωνίαν.

XXVI.

Quoniam id quod in parte inflammata continetur est ἀνομοιομερὲς, cùm aliæ in eo sint partes crassæ, terrestres nimirum & aquosæ magis: aliæ verò tenuiores, vt aëreæ & igneæ: (ex his siquidem sanguis omnis, ceu quatuor diuersos humores in se continens, constat) meritò crassiores illæ portiones sensibili euacuatione egent: tenues autem in vapores conuersæ insensibiliter euacuari possunt, vt quæ magis attenuentur ac resoluantur, vt iam deposita priore specie in vapores transeant & concedant, propter calorem scilicet, qui hoc pacto humidum quodque attenuare & in halitus conuertere potest.

XXVII.

Ac concurrit triplex calor in ista attenuatione. Primùm est naturalis membri inflammati calor, qui princeps est causa:

Alter est παρὰ φύσιν, nempe feruor ille igneus ipsius inflammationis: qui vt materiam contentam propter nimium excessum planè adurat, & in cineres quasi commutet crassiores materiæ illius partes, tamen id quod humidius est & aëreum, in halitus concedere facit. Tertius est calor ipsorum medicamentornm digerentium & διαφορητικῶν quæ adhibet Medicus, quæ naturalem membri calorem ea parte, qua resoluendo deficit debiliorq́ue est, adiuuant & corroborant, vt tantò felicius motus ille attenuationis procuretur & administretur: vno quasi mouente ex duobus diuersis composito & effecto.

XXVIII.

Medicamenta hæc digerentia & διαφορητικὰ, quæ naturalem calorem in attenuatione iuuant, in specie vocantur χαλαστικὰ, laxantia, hæc enim phlegmonibus sunt aptissima, vt docet Galen. lib. 5. de simpl. medic. facult. cap. 10. & lib. 13. meth. cap. 6. & 7. vbi sic inter cætera scribit. In phlegmone commodus est vsus eorum quæ modicè calefaciunt, quæ Græcè χαλαστικὰ, id est, relaxantia siue remittentia vocamus, vt quæ conniuentiam corporis laxent, & flatuosum spiritum tenuent, & quod phlegmones iam conflatum est, digerant, atque hinc etiam dolorem ex his causis generatum, sedare queant.

XXIX.

Proinde si totum corpus plus æquo succis & humoribus repletum fuerit, per patientem locum minimè euacuandum. Nam si scarificationibus aut sectionibus sensibiliter euacuabimus, plus ratione excitati doloris attrahemus: si verò calefacientibus dispergere tentabimus: plus erit id quod vi caloris ad partem attrahetur, quàm dispersum: quod si in eo elaborabimus, vt, quod influxit, retrocedat, corpus plenum non admittet.

XXX.

Ab ambo illa præstanda, vt videlicet sine noxa calefacientibu

entibus dispergamus, & deinde cogere possimus, vt, quod influxit, retrocedat, totum corpus euacuare oportet, aut ad alia omnino loca retrahere quod influit particulæ patienti. Et posteaquã adhibita fuerit pro quantitate affectuum vel reuulsio sola, vel sola euacuatio, vel ambo simul coniunctim: tunc opere illo perfecto, prius à parte repellendum, postea dispergendum. ἑτοιμοτέρα γὰρ ἡ κένωσις, ὅσῳ διὰ πλειόνων, *vt eleganter Galenus monet.*

XXXI.

A patiente verò loco astringendo & refrigerando repellimus, & aliâs quidem coniunctim his semper est vtendum, aliquando verò sola astringentia, aliâs sola refrigerãtia sufficiunt: in affectu verò grauiore, qui postulet euacuationes & reuulsiones, nec illa, nec astringentia solùm, sed quæ simul astringant & refrigerent, requiruntur, nam quia refrigerant, incursum calidorum humorum arcent: & quia astringunt, simul aliquid ex parte affecta exprimunt.

XXXII.

Atque exinanita loca attrahunt ad seipsa quæcunque repercutiuntur, non certè tanquam familiarem humorem, vt qui iam sit alteratus in parte inflammata, & propterea ineptus ad nutritionem: sed quòd fuga metuque vacui repleantur, ac sponte in locum euacuati succedat humor. Et ipsa vasa præterea vigore ex medicaminibus astringentibus addito à se ad alia remittunt: quam tamen causam, priuatiuè duntaxat, & non etiam positiuè accipiendam esse arbitramur, cùm non illo ipso suo vigore ex astringentibus accepto à se expellant & protrudant, quod quoquo modo qualitate vel quantitate ipsis est molestum: sed quia propter robur & tonum non facilè admittunt: & sic non admittendo ad se, transmittunt ad alias partes.

XXXIII.

Neque omni inflammationi conueniunt repellentia: sed tria

 in vni-

in vniuersum sunt, quæ talem curationem prohibent, nempe, totius corporis repletio, prauus siue pestilens humor ad membrum confluens, & loci ineptitudo, membróue nobili vicinitas. Pleno namque existente corpore, repulsio non solùm nihil prodest: sed etiam propter commotionem humorum, qui nusquam recipi tamen possunt, plurimum obest. Prauus autem humor intrò repulsus, aut maiorem morbum excitat, aut ad membra nobilia delapsus, vires extinguit. Locus deniq; repellentium vsum excludit, aut quia ex se minimè est aptus, aut quia membro nobili vicinus, aut deniq; quia ob profundiorem situm suum plenior euadit, propulso humore ab exterioribus ad interiora magis.

XXXIIII.

Neque quouis tempore inflammationis repellentia conueniunt, sed cùm horum, tum digerentium medicamentorum vsus contrario ordine procedit, & ἀνάπαλιν *in inflammationis alicuius temporibus. In principio namque multùm præpollere debent ipsa repellentia cum leuiter admodum digerentibus: in augmento cum præpollentibus digerentibus leuiter repellentia sunt admiscenda: in statu adhuc magis præpolleant digerentia, minuantur autem repellentia: in declinatione præpollentibus digerentibus admiscere oportet ea etiamnum quæ leuiter astringunt, vt sua illa astrictione partem corroborent, & in futurum quasi aduersus incursus humorũ munire & præseruare valeant.*

XXXV.

Quòd si vacuatione totius corporis præmissa, & reuulsione facta, repellentibus quinetiam adhibitis, omne superfluum ex parte inflammata retrocessit, bene vtiq; se res habet: sin autem aliquid etiamnum remanserit in particula ista affecta, id quomodo euacuandum sit, cognoscemus, si priùs qualitatem eius animaduertamus, vtrum derelictum illud & etiamnum hærens

rens

rens in particula crassum sit an tenue: deinde perspexerimus etiam locum ac sedem, vbinam derelictus in parte humor contineatur & subsistat. Et qualitatem quidem eius iudicabimus esse lentam & crassam, cùm vsu repellentium medicamentorum non retrocesserit: & occupare conÿciemus τὰς μεταξὺ χώρας τὰς κενὰς, spacia nimirum illa, quæ in medio sunt similarium corporum, in ea enim si effusus modò fuerit, vix medicamentorum repellentium operâ recedere & repelli potest.

XXXVI.

Vnde si derelictus humor vel propter lentorem, vel quòd in spacia intermedia effusus modò est, retrocedere nequeat, per ipsam patientem particulam euacuare illum conabimur: imponendo superiacentibus partibus ea, quæ influentem humorem repellendi vim habent: & postea ipsi parti patienti euacuationis gratia adhibebimus digerentia, quæ propriè & vnicè illud, quod derelictum est, aut in media spacia effusum, educere, & sic ipsam partem patientem euacuare possunt.

XXXVII.

Non tamen digerentia calidiora adhibenda sunt, cùm mordicationem excitent, & sic dolorem in parte affecta creent, vnde fluxiones proritantur: sed potiùs eligenda sunt moderatè calefacientia, à quibus abest mordicatio & dolor, cuiusmodi præsertim sunt, quæ cum calore coniunctam habent humiditatem, quæ etsi validam vim non habent ad omnes inflammationes resoluendas: illis certè sufficiunt, quæ in superficie corporis versantur, quippe quòd eò integris viribus pertingere possint.

XXXVIII.

Sed ad profundiores inflammationes resoluendas adhibenda sunt vehementiora diaphoretica, quia illa postulat affectus,

obsi-

ob situm partis, ne longiore transitu exoluantur. Et nihil impedit quò minus illis vtamur, cùm superiores partes omni vacent affectu, vnde nullum dolorem sentient ab eiusmodi acrioribus diaphoreticis: sicuti hoc fieret, si vnà cum internis exteriores quoq; illis circumpositæ partes phlegmones affectu laborarent, vt si cum interioribus etiam exteriores musculi in latere essent inflammati.

XXXIX.

Porrò ad methodum sanandi phlegmonas plures adhuc adijciendæ sunt limitationes, inter quas vna etiam est, quæ à consistentia vel substantia partium sumitur, quæ alia atque alia facienda esse monet. Si namq; laxæ & molles partes inflammatione corripiantur, non requirunt fortia & acria diaphoretica; sed facilè euacuari ex illis potest, si quid est derelictum: sed quæ sunt densæ, duræ atque compactæ egent acrioribus euacuantibus, ac præterea tenuiores partes habentibus: atque eò etiam magis, quò profundiorem habuerint situm.

XL.

Quod tamen non de quauis humectatione aut exiccandi ratione, quæ partibus rarioribus, mollioribus & laxioribus accidere potest, intelligi volumus: sed de ea tantum, in qua post curatam per præcedentia auxilia phlegmonem, aliquid humoris etiamnum derelictum est in huiusmodi partibus raris, laxis & mollibus, quod non planè per præcedentia auxilia retrocessit: pro cuius superflui humoris euacuatione omnimoda, non opus habemus tam validis & acribus, atque si illud derelictum contineatur in parte aliqua densa, compacta & dura.

XLI.

Pro conueniente euacuatione superflui, considerari etiam debet situs ac formatio partium. Si enim in epate sit superfluitas in angustis vasorum finibus intrusis humoribus, qui velent

lenti ac tenaces, vel craßi existant, vel superabundent: primùm quidem craßitiem vnà cum lentore & tenacitate cibis ac potibus extenuantibus ad subtiliorum partium substantiam transferemus: deinde non per angustas atque inuisibiles, sed latiores meatus, quorum alij in gibbis ad venam cauam, alij autem in cauis ad portam terminantur, quicquid infestum est, euacuabimus.

XLII.

Ac pressos illos stipatosq; humores in angustis finibus vasorum venæ portæ, ex angustioribus illis in latiores subinde maioresq; venæ portæ ramos ad aluum deducimus vsu medicamentorum trahentium: ad vrinæ verò meatus promouebimus per venam cauam quicunq; in venis ad eam pertinentibus sunt: si quidem moderata sit copia, aliâs autem iecinoris gibba, si multo vitioso succo sint referta, per aluum & pharmaca deiectoria euacuari debent, de sententia Galeni lib. 7. Meth.

XLIII.

Neque negligenda in curationibus phlegmonum illa indicatio, quæ à dignitate & officio partis sumitur. In his namq; intemperiebus, quæ ex humoribus sunt ortæ, si particula soli sibi seruiat, audacter vacues licet: sed tamen & virtuti attentus: si necessarium eius opus sit omnibus alijs partibus, veluti ventriculi & iecinoris, non leuis habenda solicitudo, ne hanc magna simul euacuatione vsus, dissoluas, sed omnino pro partium vsu & dignitate curationis formam permutare oportet, vt Galen. 2. ad Glauc. cap. 7. monet.

XLIIII.

Hinc est, quòd in epatis inflammatione non sola digerentia & χαλαστικὰ conueniant, vt quæ ipsius vigorem ac tonum resoluant, & ea ratione & ipsum primùm ad suum opus debilitant: deinde, venas quoque eius ratione imbecilles efficiunt,

 cùm,

cùm, vt venæ grauiùs alteratæ eandem qualitatem per continuitatis alterationem epati imprimunt, ſic etiam viciſsim epatis parenchymate affecto aut debilitato, eadem [illegible] debilitas venis quoque communicetur, quare in [illegible] curationibus aliqua ex aſtringentibus medicaminibus miſcere oportet, vt Galen, etiam 13. Meth. docet.

XLV.

Quò autem ad epar in profuudiore loco collocatum integrè aſtringentis medicaminis vis pertingere queat, nec debilitetur vel adulteretur propter humorum, ſanguinis & ſpirituum in illis partibus, quas pertranſire debet, confuſionem: admiſcebimus illi alteram aliquam ſubtilium partium ſubſtantiam, quòd illam quaſi intrò traducat, aperiendo magis vias, laxādoq́ meatus: quò per ipſas aſtrictoria virtus penetrare valeat.

XLVI.

Quod ſi vnum medicamentorum ex natura has duas habeat inſitas vires, vt ſcilicet propter tenuitatem ſubſtantiæ penetrans diſcutiat, ac aſtrictione ſua confirmet & corroboret: nec erimus coacti compoſitum pharmacum arte conficere, quod idem præſtet, ac id quod ſua natura tale eſt: ac præſtat adhiberi vnum idemq́ medicamentum talibus facultatibus per naturam præditum, quàm arte per admixtionem aliorum tale efficere, cùm συμφύτως ἔχον δυνάμεις potentiùs agat, eo, quod per artem & mixtionem tale efficitur.

XLVII.

Et quia non tantùm venæ parteſq́ continentes agunt in humores contentos: ſed etiam viciſsim partes repatiuntur, & humores ipſi in partes agunt continentes, ſuaſq́ qualitates ipſis imprimunt & inducunt: ideo poſt euacuationem ſuperflui ac derelicti humoris, alia inſuper ſpectanda nobis & captanda indicatio relinquitur ab humoris confluentis aut contenti qualitate:

tate: modò alteratа sit ipsa natiua membri temperatura, vt illam, quoq; παρὰ φύσιν alterationem tollamus, & sic integræ sanitati restituamus particulam.

XLVIII.

Alterationem illam factam & permanentem, & hinc eius curandi rationem cognoscemus ex natura humoris, qui illam excitauit. Si enim humor influens vel derelictus magis naturam pituitæ referat, frigidiorq; sit, certè pars continens frigidior ab illo euadet: si verò superfluum id quod continetur, fuerit χολωδέστερον, & magis ad bilis accedat naturam cùm calore & siccitate, tum cæteris qualitatibus illi humori bilioso peculiaribus & respondentibus, vtique pars etiam ipsa continens biliosior, calidior sicciorq; efficitur.

XLIX.

Curabimus autem contrariam ex aduerso adferentes qualitatē, calidā refrigerantes, frigidam calefacientes, & sic de cæteris: contraria enim sunt contrariorum remedia. Ac siquidem κατὰ δύναμιν talia fuerint, per se curare, morbumq; demoliri solent: si autem κατὰ φαντασίαν tantùm talia fuerint, tunc ex accidente hoc ipsum præstant, quibus etiam non plerunq;, sed ex accidente interdum vtimur, si curanda nobis proponatur intemperies.

L.

Quantum autem alterandum sit contraria qualitate, hoc primùm & per se monstrat nobis ipsum μέγεθος τῆς δυσκρασίας, illi enim causa quantitatis debet esse ἀνάλογον hoc, quod curationis gratia adhibemus contrarium. Si enim duobus gradibus caloris pars continens à contento humore ἑκτικῶς alterata fuerit, vtiq; duobus gradibus refrigerans medicamentum eidem adhibebimus, & sic de cæteris: quantò vnumquodq; calidius aut frigidius factum est, tantùm refrigerantes aut calefacientes, &c.

 LI. Quod

LI.

Quod si cupiamus cognitum perspectumq́ habere μέγεθος τῆς δυσκρασίας, & hinc quantitatem remedij adhibendi: debemus ob oculos ponere & in memoriam nobis reuocare τὴν κατὰ φύσιν εὐκρασίαν αὐτοῦ, ipsam nimirum naturalem partis temperaturam, qualis sit, hæc enim non tantùm quantitatem adhibendorum remediorum, sed etiam eorum vsum monstrat, quoad scilicet & quandiu illis sit vtendum, & quando desistendum, sublato scilicet iam affectu, & parti naturali sua εὐκρασία restituta.

FINIS.

